

ביאורים

פעם באתי לביתו של אחד מרבותי ביום שישי, וראיתי אותו מנקה את הבית כשהוא בבגדי עבודה. לרגע תהיתי לעצמי "אין זה ביטול תורה?" "האם ראוי לתלמיד חכם לעסוק בניקיון ביתו?"

מתוך לימוד הנהגותיהם של חז"ל אנו רואים שהם השקיעו רבות בהכנה למצוות ובכבודן החיצוני והגמרא מציינת זאת כשבח גדול. הרמח"ל מביא לנו רשימה ארוכה של אמוראים שעסקו בעצמם בהכנת האוכל לכבוד שבת. הם לא הסתפקו בלחם ומלח אלא כיבדו את הסעודה במאכלים חשובים, ואף ראו חשיבות בהכנת המאכלים בעצמם.

חז"ל מלמדים אותנו שאין זה ביטול תורה! כיבוד המצוה הוא חלק מהותי בעבודת ה'. מתוך עשיית המצוות בכבוד ובהדרגה, נבנית אצל האדם הכרת הערך המרומם של המצוות וחיוב המצוה. ערכים אלו יופנמו טוב יותר על ידי עמל עצמי, על כן יש חשיבות לכבד את המצוה בעצמי "מצוה בו יותר מבשלוהו".

מתוך הנהגות חז"ל אנו לומדים ערך נוסף - ההכנה למצוה. רבא לבש נעליים חשובות לפני התפילה משום שרצה להתכונן לתפילה - "היכון לקראת אלוהיך ישראל". הכנה למצוה משנה לגמרי את אופן ביצועה. אדם שייפגש עם שר חשוב בודאי בגדים אלגנטיים ויפים. הוא ימתח את חולצתו ויהדק את חגורתו כיוון שהוא רוצה להופיע בצורה מכובדת לפניו. כך אנו צריכים להתנהג גם בשיחותינו היומיות עם הקב"ה. כאשר אדם מתכוון ומסדר את בגדיו לפני התפילה, הוא מפנים את ערך התפילה - שיחה עם ריבונו של עולם.

הרחבות

• התורה - גילוי דבר ה'

כָּל הָאוֹחוֹז סֵפֶר תּוֹרָה עֵרָם - נִקְבְּר עֵרָם. הגמרא [מגילה לב.]. אומרת שמי שמחזיק ספר תורה ללא כיסוי, נשאר ערום מאותה המצוה, כלומר, לא עולה לו המצוה שהתכוון לקיים. המהר"ל מסביר שהתורה היא גילוי דבר ה' בעולם, היא כמו 'מלבוש' לדבר ה' שהוא רוחני ואין לנו נגיעה ישירה בו: "כשם שהנשמה אי אפשר שתהיה בעולם כי אם על ידי גוף שהוא מלבוש הנשמה, גם כן האוחז ספר תורה הכתובה בלא דבר אמצעי אין אחיזה לאותה מצווה". עלינו להבין שכל דברי התורה הם פנימיים ועמוקים, ומי שנוגע בספר תורה שאינו מכוסה, ואין עליו 'בגד', מראה בכך שהוא אינו מבין את גודלה ואת רוממותה של התורה, שהיא פנימית ורוחנית, אלא מתייחס אליה כאל חפץ גשמי ומוחשי שיש לו נגיעה בו. המהר"ל ממשיך ומבאר כי גם סיפורי התורה הם דברים עליונים וסודות התורה אלא שהתורה "התלבשה" בלבושים נמוכים השייכים לעולם הזה כדי שהעולם יוכל לסבול אותה [תפארת ישראל יג].

וְכַמָּה דְּבָרִים הִזְהִירוּנוּ זְכוּרָנָם לְבָרְכָה (שבת כב ע"א) שְׁלֹא יִהְיוּ מִצְוֹת בְּזוּיֹת עֲלֵינוּ.

וְכַבֵּר אָמְרוּ (שם יד ע"א), "כָּל הָאוֹחוֹז סֵפֶר תּוֹרָה עֵרָם - נִקְבְּר עֵרָם" מִפְּנֵי בְּזוּי הַמִּצְוָה. וְסִדְר הַעֲלָאָת בְּכוּרִים יִהְיֶה לָנוּ לְעֵינֵינוּ לְרֵאוֹת מָה הוּא הַדְּוִן שֶׁל מִצְוֹת, שֶׁכָּפֵן שִׁנְיָנוּ (בכו"מ ג, ה), "הַשּׁוֹר הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם, וְקִרְנָיו מִצְפּוֹת זָהָב, וְעֵטְרָת שֶׁל זֵית בְּרָאשׁוֹ" וְכו'. עוֹד שָׁם (שם משנה ח), "הַעֲשִׂירִים מִבֵּיָאִים בְּכוּרֵיהֶם בְּקִלְתוֹת שֶׁל זָהָב, וְהַעֲנִיִּים בְּסִלִּי נְצָרִים" כו'. עוֹד שָׁם (שם משנה ט), "שֶׁלֶשׁ מִדּוֹת בְּכוּרִים: בְּכוּרִים, תּוֹסֶפֶת בְּכוּרִים, וְעֵטוֹר בְּכוּרִים" וְכו'. הֲרִי לָנוּ בְּהִדְיָא כְּמָה רָאוּי לָנוּ לְהוֹסִיף עַל גּוּפָה שֶׁל מִצְוָה כְּדִי לְהִדְרָה, וּמִכָּאן נִלְמַד לְכָל שְׁאָר מִצְוֹת שֶׁבַתוֹרָה.

וְאָמְרוּ (שבת י ע"א), "רְבָא רְמִי פּוֹזְמָקִי וּמִצְלִי", אָמַר, (עמוס ד, ב) הַכּוֹן לְקִרְאָת אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל". עוֹד אָמְרוּ רְבוּתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבָרְכָה (בראשית רבה סה, טז) עַל פְּסוּק "בְּגִדֵי עֵשׂוֹ בָּנָה הַחֲמֹדָת" (בראשית כו, טו) - "אָמַר רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, אֲנִי שִׁמְשֵׁתִי אֶת אֲבָא וְכו', אֲבָל עֵשׂוֹ כִּשְׁהִיָּה מִשְׁמֵשׁ אֶת אָבִיו, לֹא הָיָה מִשְׁמֵשׁ אֶלָּא בְּגִדֵי מַלְכוּת". וְהִנֵּה אִם פֶּן לְבִשְׁ-וְדָם, קַל וְחָמֵר לְמַלְךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהַעוֹמֵד לְפָנָיו לְהִתְפַּלֵּל, רָאוּי הוּא שִׁיִּלְבֵּשׁ בְּגִדֵי כְבוֹד וְיִשֵּׁב לְפָנָיו כְּמִי שִׁיִּשֵּׁב לְפָנָי מֶלֶךְ גָּדוֹל.

וְהִנֵּה בְּכָלֵל זֶה יֵשׁ כְּבוֹד הַשְּׁבֻתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שֶׁכָּל הַמְּרַבֵּה לְכַבֵּדָם וְדָאֵי עוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ, שֶׁכֵּן צָנְנוּ (ישעיה נח, ג), "וְכִבְדְתוּ". וְכִינֵן שֶׁכָּבֵר הַתְּאֻמָּת לָנוּ שֶׁכְּבוֹדוֹ מִצְוָה, הִנֵּה מִינֵי הַכְּבוֹד רַבִּים הֵם, אֲךָ הַכָּלָל הוּא שֶׁכָּל מַעֲשֶׂה שְׁבוּ נִרְאָה חֲשִׁיבוֹת לְשִׁבְתָּ, צְרִיכִים אָנוּ לְעֲשׂוֹתוֹ, עַל כֵּן הָיוּ הַחֲכָמִים הָרֵאשׁוֹנִים עוֹסְקִים בְּהַכְּנֹת הַשְּׁבֻתָּ, אִישׁ אִישׁ לְפִי דְרָכּוֹ (שבת קט ע"א), "רַבִּי אֲבָהוּ הָוָה יְתִיב אֶתְכֶתְכָא דְשִׁינָא וּמִנְשֵׁב נוֹרָא. רַב סִפְרָא מַחְרִיךְ רִישָׁא. רַבָּא מִלַּח שְׁבוּטָא. רַב הוֹנָא מְדֻלִּיק שְׁרָגָא. רַב פֶּפְא גְדִיל פְּתִילְתָא. רַב חֲסִדָא פְרִים סִלְקָא. רַבָּה וְרַב יוֹסֵף מִצְלָחוּ צִיבִי. רַב נַחְמָן מְכַתֵּף וְעִייל, מְכַתֵּף וְנִפְקֵי, אָמַר, אֵלּוּ מְקַלְעִין לִי רַב אֲמִי וְרַב אֲסִי, לֹא מְכַתְּפָנָא קַמִּי הוּא?"

וְתִרְאָה הַקְּשׁוֹ" שֶׁל רַב נַחְמָן, שִׁישׁ לָנוּ מִמְנוּ מְקוֹם לְמוֹד, כִּי הִנֵּה הָיָה מִתְבּוֹנֵן מָה הָיָה הוּא עוֹשֶׂה לְפִי דְרָכּוֹ לְאֲדָם שֶׁהוּא חָפֵץ לְכַבְּדוֹ, וְכִזָּה עֲצָמוֹ הָיָה עוֹשֶׂה בְּשִׁבְתָּ. וְעַל דְּבָר זֶה נִאָּמַר (ברכות יז ע"א), "לְעוֹלָם יִהְיֶה אֲדָם עֵרוֹם בְּיָרְאָה" - לְדַעַת וְלִהְתְּבּוֹן דְּבָר מִתּוֹךְ דְּבָר, וּלְחַדֵּשׁ הַמִּצְאוֹת לְעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ בְּכָל הַדְּרָכִים שֶׁאֲפָשֶׁר לְהִרְאוֹת, הָיוֹת מְפִירִים גְּדֵל רוּמָמוֹתוֹ עֲלֵינוּ. אֲשֶׁר עַל כֵּן, כָּל מָה שִׁיתִּיחַס לוֹ" יִהְיֶה נִכְבָּד עֲלֵינוּ כְּבוֹד גָּדוֹל, וְכִינֵן שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בְּטוֹבוֹ הַגָּדוֹל עִם כָּל שֶׁפְּלוֹתֵנוּ רָצָה בְּעֲנֻתוֹ לְחַלֵּק לָנוּ כְּבוֹד וְלְמַסֵּר לָנוּ דְּבָרֵי קִדְשָׁתוֹ, לְפָחוֹת בְּכָל כַּחַנוּ נִכְבְּדָם וְנִרְאָה הִקָּר אֲשֶׁר לָהֶם אֲצִלְנוּ. וְתִרְאָה שֶׁזֹּאת הִיא הִרְאָה הָאֲמִתִּית שֶׁהִיא יְרֵאת הַרוּמָמוֹת שֶׁזְכָּרְנוּ, שֶׁבָּה תְלוּי הַכְּבוֹד הַמְתַקְרָב אֶל חֲבוּב הָאֲהָבָה, וְכִמוֹ שֶׁאֲכַתֵּב עוֹד בְּסִיעֵתָא דְשִׁמְיָא, מָה שֶׁאֵין כֵּן יְרֵאת הַעֲנֵשׁ שֶׁאֵינָה הַעֲקָרִית, וְאֵין מַעֲלוֹת הַמִּדּוֹת הָאֵלֶּה נִמְשָׁכוֹת הִמְנָה.

עֵרָם - נוּגַע בְּקַלְפָּ בִּידוֹ מִמַּש. **נִקְבְּר עֵרָם** - לֹא מְקַבֵּל שֶׁכֵּר עַל גְּלִילַת הַסֵּפֶר. **בְּקִלְתוֹת** - בְּקַעְרוֹת. **בְּהִדְיָא** - בְּפִירוּשׁ. **רְבָא רְמִי פּוֹזְמָקִי וּמִצְלִי** - רַבָּא לְבִשׁ נַעֲלִיו לְצוּרֵךְ הַתְּפִילָה. **רַבִּי אֲבָהוּ... רַב סִפְרָא... וְכו'** - לְצוּרֵךְ סַעוּדַת הַשְּׁבֻתָּ: ר' אֲבָהוּ הִיָּה יוֹשֵׁב עַל כּוֹרְסָה חֲשׁוּבָה וְנוֹפֵחַ עַל אֵשׁ הַבִּישׁוּל, רַב סִפְרָא הַבְּעִיר בְּאֵשׁ אֶת רֹאשׁ הַבְּהֵמָה, רַבָּא מִלַּח דְּג, רַב הוֹנָא הַדְּלִיק נֵר לְשִׁבְתָּ, רַב פֶּפְא קָלַע פְּתִילוֹת לְתַאֲרוֹרָה, רַב חֲסִדָא חָתַךְ סִלְק, רַבָּה וְרַב יוֹסֵף בְּקַעְנוּ עֲצִים, רַב נַחְמָן יוֹצֵא וּנְכַסֵּת לְשִׁאת מִשְׁאוֹת לְשִׁבְתָּ, וְאָמַר: 'אֵילוּ הַזְּדַמְנוּ לְבִיתִי ר' אֲמִי וְר' אֲסִי הָאֵם לֹא הִיִּיתִי נוֹשֵׂא מִשְׁאוֹת בְּעִבּוּרָם!'. **הַקְּשׁוֹ** - הַשּׁוּאוֹתָו. **עֵרוֹם** - פִּיקָח. **שִׁיתִּיחַס לוֹ** - שֶׁשְׁשׁוֹר לְקַב"ה.

הידור במצוות
ביכורים

הידור בכבוד
אב ואם

הידור בשבת